РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.025 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.025 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Дрогобич, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Ковбі Миколі Вікторовичу** з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки на підставі публічного захисту дисертації **«Військово-патріотичне виховання старшокласників у системі освіти України (перша чверть XXI ст.)»** 25 лютого 2025 року.

Ковба Микола Вікторович, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища. У 2007 року закінчив Львівський інститут Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Національного університету «Львівська політехніка» і отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Автомобілі і автомобільне господарство» та здобув кваліфікацію спеціаліста інженера-механіка, офіцера військового управління тактичного рівня. У 2017 р. – Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, здобув ступінь магістра за спеціальністю «Організація тилового забезпечення військових частин (за видами та родами військ і сил)», професійна кваліфікація «професіонал військового управління у сфері оборони, офіцер військового управління оперативно-тактичного рівня».

З 2021 по 2024 рік навчався в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університеті імені Івана Франка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (заочна форма).

Здобувач має 9 одноосібних працях за темою дисертації, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 4 праці, які засвідчують апробацію матеріалів дослідження на науково-практичних конференціях.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Ковба М. Особливості військово-патріотичного виховання старшокласників у країнах Європи та України (перша чверть XXI ст.). *Наукові інновації та передові технології.* Серія «Педагогіка». 2023. № 13(27). С. 696–707.
2. Kovba M. The evolution of methods to the content of military-patriotic education among high school pupils (2015–2022 years). *Гірська школа Українських Карпат.* 2023. № 28. С. 57–62.
3. Ковба М. Зміст військово-патріотичного виховання старшокласників (перша чверть XXI ст.). *Інноваційна педагогіка.* 2024. Вип. 68. Т.1. С. 30–33.

4. Ковба М. Операційно-діяльнісний компонент військово-патріотичного виховання старшокласників (перша чверть XXI ст.). *Перспективи та інновації науки*. 2024. Вип. 5(39). С. 257–267.

5. Ковба М. Методи і форми військово-патріотичного виховання старшокласників (перша чверть XXI ст.). *Педагогічний альманах*. 2024. № 55. С. 278–284.

Опубліковані праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Ковба М. Сутність поняття «патріотичне виховання». Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. P. 121–125.

7. Ковба М. Мета патріотичного виховання. *Пріоритетні напрями модернізації освіти: досвід, реалії, перспективи* : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 7–8 квітня 2022 року) / за ред. М. Чепіль, А. Федорович. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2022. С. 22–24.

8. Ковба М. Патріотичне виховання молоді та підготовка юнаків до служби в Збройних силах України. *Розвиток освіти в кризових умовах: історія, теорія, практика*: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 27–28 квітня 2023 року) /за ред. Т. Пантюк, І. Паласевич, А. Федорович. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. С. 122–125.

9. Ковба М. Військово-патріотичне виховання старшокласників: виклики сьогодення. *Modern problems of science, education and society.* Proceedings of the 12th International scientific andpractical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Kyiv, Ukraine. 2024. Pp. 562–565.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Пантюк Тетяна Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

2. **Бініцька Катерина Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. У розділі 1 «Військово-патріотичне виховання старшокласників у системі освіти України (перша чверть XXI ст.) як історико-педагогічна проблема» доцільно було б здійснити ґрунтовний аналіз сучасних тенденцій військово-патріотичного виховання в інших країнах світу. Дослідження міжнародного досвіду, зокрема успішних практик, дозволить не тільки збагатити теоретичну базу дисертаційного дослідження, але й сприятиме виявленню найбільш ефективних моделей та підходів до військово-патріотичного виховання, які можуть бути адаптовані та творчо застосовані в умовах України.

2. У дисертаційному дослідженні доцільно було б здійснити поділ вибірки респондентів за критерієм статі для виявлення можливих відмінностей між чоловіками та жінками в їхньому ставленні до військово-патріотичного виховання та залучення старшокласників до нього. Крім того, перспективним напрямом подальших наукових розвідок може стати вивчення регіональних особливостей цього процесу.

3. Дисертація містить значний ілюстративний матеріал, зокрема таблиці та додатки, що сприяє кращому розумінню представленого матеріалу. Автором систематизовано та представлено у таблицях форми військово-патріотичного виховання, завдання закладів освіти різних рівнів, позашкільних установ тощо. Однак, для підвищення ефективності сприйняття та узагальнення інформації, доцільно було б узагальнити матеріал в єдину структуру, організовану за хронологічним або етапним принципом. Запропонована таблиця могла б включати наступні колонки: період, мета, завдання, форми, методи, нормативно-правове забезпечення та ін. Представлення матеріалу у запропонованому форматі дозволило б систематизувати та узагальнити значний обсяг інформації, що сприятиме кращому розумінню сутності та еволюції військово-патріотичного виховання, здійснити порівняльний аналіз форм, методів та завдань військово-патріотичного виховання у різні історичні періоди.

3. Христенко Ольга Мирославівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. У компонентній структурі військово-патріотичного виховання старшокласників доцільно було б виокремити й ширше охарактеризувати духовну готовність молоді до захисту Батьківщини через призму філософських категорій моральної відповідальності, сенсу життя, співвідношення цінностей життя людини і свободи рідної землі, що обґрунтовують внутрішню мотивацію особистості захищати свою країну.

2. У розділі 2.2 на с. 110 дисертант представив схему військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти України. Вважаємо, що в частині співпраці закладів загальної середньої освіти з іншими інституціями її варто доповнити, зазначивши також співпрацю із медичними закладами вищої освіти України, які де-факто організовують курси домедичної допомоги для вчителів предмету «Захист України» та інші відповідні заходи.

3. Позитивно оцінюючи розроблені здобувачем рекомендації щодо військово-патріотичного виховання для адміністрації шкіл, учителів, старшокласників, батьків (с. 181-182), зауважимо, що їхня певна конкретизація збагатила б дане дослідження. Це могли б бути перелік книг чи фільмів, приклади реальних ситуацій тощо.

4. **Невмержицька Олена Василівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. Потребує підсилення актуальність дослідження, яка виглядає доволі декларативною. Зокрема варто детальніше обґрунтувати вибір референтної групи (старшокласники), а також виконання/невиконання педагогічною галуззю своїх безпосередніх завдань (власне, про це йдеться у суперечностях).

2. Варто уточнити доцільність визначення верхньої межі дослідження – 2024 р. «Верхня межа (2024 р.) визначається сучасним суспільно-політичним становищем України, зокрема, російсько-українською війною», однак війна триває уже 10 років. А що саме відбулося у 2024 р.? Можливо, доцільніше прив'язати верхню межу до схвалення Кабінетом Міністрів України 15.12.2023 р. Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, якою військово-патріотичне виховання визнане однією із основних складових державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, а також визначено актуальні завдання військово-патріотичного виховання на сучасному етапі. Або ж залишити верхню межу відкритою, такою, що ще триває.

3. На нашу думку, варто було чіткіше підійти до поділу джерельної бази на групи. Зокрема, до однієї з груп автор відносить загальнотеоретичні праці щодо проблем військово-патріотичної підготовки старшокласників першої чверті XXI століття (дисертаційні дослідження / монографії тощо), до іншої – публікації у періодиці, навчально-методичні матеріали. Можливо, варто було здійснити поділ опрацьованої джерельної бази на теоретичні та праці методичного характеру.

4. У підрозділі 1.2 подано авторське визначення поняття «військово-патріотичне виховання» як цілеспрямованого системного впливу на особистість старшокласника через систему підходів, цілей, методів, форм та технологій, виконання яких дає можливість особистості уникнути негативного впливу сучасного інформаційного середовища, та забезпечує у старшокласників високий рівень патріотичної свідомості, любові до Батьківщини, готовності до її захисту. Варто подумати над цим визначення задля уникнення виведення поняття через нього самого.

5. Свйонтик Олександра Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. Вважаємо, що робота могла набути більш ґрунтовного теоретичного аспекту, якщо б у першому розділі термін «патріотизм», який розглядається в етимології досліджень науковців, був представлений, виходячи з акцентів на

особистісні цінності як почуття, прагнення захищати рідний край, розуміння історичної спорідненості з предками, мовної ідентичності.

2. У другому розділі представлено співпрацю з позашкільними громадськими організаціями, наприклад, участь у спортивних організаціях Сокіл, Хортинг (с. 106, с. 143 та ін.), роботу бібліотек (с. 117) у вихованні військово-патріотичного виховання, проте, діяльність Пласту представлена поверхнево. Вважаємо, що багаторічний досвід громадської організації духовно-патріотичного спрямування має цінність у збереженні наступності поколінь та історичну тяглість, тому може бути ширше представлений.

3. На нашу думку, додаткової аргументації потребує твердження дисертанта про «волонтерство як одна з кращих форм громадської співпраці».

Результати відкритого голосування:
«За» – 5 членів ради
«Проти» – немає
«Утримался» – немає

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Ковбі Миколі Вікторовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради Тетяна ПАНТЮК

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Підпис
ЗАСВІДЧУЮ
вчений секретар

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
02125438